

اجتہاد

نومرو : ۱۲۶

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلی ، دائره اجتهاد
تهلهفون نومروسی : ۸۶۵

« Idjtihad » Constantinople

بشنجی منه

مدیر مرخص : السهامی صفا

اقتصادی ، ادبی ، اجتماعی ، هفته لوق مجموعه

هریت فکریه ضادم

سنه لك آلتی آیلوق
تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش
ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره به

۱۵ کانون ثانی ۱۳۳۳

ایچمده قیرمیزی کوکلره اود یانان محراب
یوصونمی باغلادی . مبدلرک قانجه خراب ؟
حقیقه لرده کی بلور حوضه چو کدیمی سیس ؟
نه اولدی طقسان آیاق مریدنی پرسه پولیس ؟ . . .

ظالم قهری

عرف وعادات وقادینلر من

برملمکته ترقی وتجددک الک ظاهر علاماتی عرف
وعاداتک ده کیشمه سیدر . چونکه جاهل ایله عالم عینی شرائط
تحتنده یشایه منزل ، جاهلک خوشلانیدیغندن عالم خوشلا .
نهمز ، جاهلک فکری محدود ، امللری پک ساده اولور .
اوافق برشیدن حظ دویدینی کبی تلذذات دماغیه نک چوغنه
بیگانه قالیر . تمدن ، هرشیده تبدیلی ایجاب ایتدیرر .
انسان بیلمدیکی اوکر ندیکه ، کشفیاته کسب وقوف
ایتدیکه بونلردن مستفید اولقی ایستروارزوسنه مانع اولان
عرف وعادات زنجیرلری قیرمغه چالیشیر .

مکتبه دوام ایدن برچوجفک تحصیلده ترقی ایدوب
ایتمدیکنی چالیشماسندن آکلارسکیز ، دکلی ؟ وقتی بوش
کچیرهن تنبل طلبه نک تحصیل وترقیسنه اینانمزسکیز .
بیلورسکیزکه علم ومعرفت کندی کندینه دماغه یرلشه من .
اونی استحصال ایچون سعی وغیرت لازمدرایشته بوقاعده یی
واسع برمقیاسده ملته تطبیق ایدیکیز . نوعما تبیلک دیمک
اولان محافظه کارلغک عطالتدن دکل ، فعالیت وچالیشقانلق
معناسنی افاده ایدن تجدید پرورلکدن انار مدنییه صدور
ایده جکنه بالاتررد حکم ایدرسکیز . اعتیاداتی اصلا بوز .
مقسزین تمدن ایتمکی تحیل ایدنلره هیچ اویقو ویمک زمانلری
شاشمقسزین سیاحت ایتمکی ایسته یین صافدرونلره بکزه رلر !
راه تجدید وترقیده راست کلینن الک مهم مانلک عرف
وعادات اولدینی منور فکری ، تحصیل کورمش ارککلر من
تنظیلات خیریه دنبری آجی آجی تجربه لر ایله اوکر نمشلردر .
قادینلر من ایسه ایکنجی انقلاب کیر اولان اعلان مشرو .
یتیدن اعتباراً حس ایتمکه باشلادیلر . بوراده منور فکری ،

اوزاندی شانلی حکمداره زنداوستاسنی . . .

— « آهورامازدا » یی تقدیسه باشلا سین ایران !
بییق ستونلری توزلره نور تولن ویران
معابدک یاقیکز قرق سکز بوخورداتی !
خرایه نک دوناتیر دفنه لرله درت یاتی .
بیاض ، ایکیلی چیچکلر سرر دیارکزه ،
قاووشدیرر سزی پوسکورمه بنلی یارکزه .
اودر یگانه اله ، آسری نوره طاقتدر ،
وشهریاره دیور : — معبدکده اودیاقدیر ! . . .

..

صباح . . . باغچه بورونمشدی بنه برنکه .
اوزانده ، فیسیقه لر باشلایوردی آهنگه . . .
نسیمه عطریخی دوکشدی گل حقیقه لری ،
اوچوشدی یولره زامباقلرک وریقیله لری ،
اوزوم عصاره سی تومشدی قارشى باغلردن .
قوال صدالزی عکس ایله یوردی طاغلردن . . .
« آهورامازدا » یی تقدیسه باشلایان شیراز .
واصفهان ایدیورکن معابدنه نیاز ،
بوگون گونشده دعا ایله یوردی گوکلرده .
آچیلدی آلهلک آمریله لانه لر یرده . . .
آسیره لر گزیور صاچلر نورگوسز ، قاریشیق ؛
گل آشیانه طاشمشدی دالغا دالغا ایشیق . . .

..

عصرل اولدی ، بوتون بلده لرده اودسوندی .
گونش لک قیزی ، آک صوگرا طالعک دوندی ،
قان آغلایان شفق آلتنده صولدی لاله لک ،
قیریلدی طاشلره چاریدجه آل ییاله لک ؛
آقان شراب ایله تولکون منکشلر ییقادک ،
کدرله بوینی بوکولمش ، بیاض کفلی قادین ! . . .
صاچکله باغلامه پزمرده زنداوستاکی سن !
دومانلی برگیجه باقوشلرک باشندن آسن
نسیملر سکا زردشتی آبله یورکن یاد ،
یتر سباله گوندردیکک ده رین فریاد ! . . .
نه بکله مکده سک ؟ آل قانله دولدی میدانلر .
نه اولدی پارچالانان ، جوهرین بوخوردانلر ؟

تحصيل کورمش ، برکله ايله خواص تعبير اولنان قسمدن بحث ايدييورم ، زيرا براردونك روحنى قوماندان وضابطان تشكىل اينديكى كې برملتك روحنى ده خواص تشكىل ايدر . مشروطيتك بدايتنده ، برچوق اورتيلر قالدقدينى وملتك بيوك يارهلى آچيلدينى زمان ملتك اك زخمدار قسمنى قادينلرك تشكىل اينديكىنى وجنس لطيفى بودركه جهالت وسفالتده برافش اولمه مذك اك بيوك مرض اولد . يغبى كمال دهشتله آكلادق . هر طرفدن صدالر يوكسلىدى . حتى زواللى قادينلرمزك ايچنده نعلسه يتيشه بيلمش اولان برقاج خانم بيله رفع آواز ايتمه موفق اولدى . ايشته اووقت . . عرف وعاداتك بالخاصه قاديئلرك ترقى وتعاليسنه نهمتين مانعلر احداث ايتمكده اولديغنى هر كس كوردى .

حقيقه قادينلرمزى صيم صيقى باغلابوب ترقى وتعا . ليرينه مانع اولان قوت ، عرف وعاداتدن باشقه بر شى دكلدر . قيز مکتبلى تأسيس ايديلير ، پروغراملرك زمانه موافق طرزده تنظيمه مانع اولورز ؛ قادين تلفون اداره سنه ، پوسته مأمورلغنه تعيين ايدلك ايستر ، تسترى سوء تفسير ايدهر ك اوكنه كچرز ؛ قادين تجارت ايتك ايستر « سنك تجارتخانهك صرف قادين مشتريله مخصوص اوله جقدر » قيديله تجارتنى امكانسزحاله كتيررز ؛ قادين زوجيله برابر كزملك ايستر ، واپورده ، تراموايده ، تياروده ، هريره قادينى زوجندن آيريرز ، الحاصل قادين هانكى ايشه تشبث ايتسه عرف وعادات ناميله برمانع احداث ايدرلر ! نصل ممكن اولوركه بويله متاديا عاداتك قوربانى اولان قادينلرمز كندى كندبلرينه بر كوشه يه چكيلوب ترقى وتعالى ايتسونلر ! بويله شى نزده كورلمش ، نزده ايشيدلمشدر ؟ بزده وسائط معيشندن درلوبهانهلر ايله قادينلرمزى محروم برقان عرف وعادات قادينلره يكانه غايه اولقى اوزره ازدواجى بر اقيور . « هر قادين مطلق بر قوجه يه وارمليدر » دييور . بك اعلا اما قادينلرى تحت نكاحلرينه آلمغه ار ككلرى اجبار ايدن بر قانون وارمى ؟ خير ! هله صوك زمانلرده ازدواج ايتك ايستيان بكر اوليله آغير شرطلر وضع ايديورلر ، قادين طرفدن اوقادار مزيت و ثروت طاب ايديورلركه بوشرايطى حاز اولان قادين ذاتا قوجه يه وارمقدن مستغنيدير !

كندى كنديمزى آلداتمقده فائده يوق ، مضرت واردر . هر صاحب اذعانك كوره بيله چكى حقايقى كتم ايتيملر بو عرف وعادات تبدل ايتمكجه قادينلرمزده جدى ترقى وتجدد هيسچ بر وقت مشهود اوله مز . قادينلرك بوحالده قالمسى ايسه ملتك محتاج اولديغنى عمران ومدنيته طوغرى ايلرولمسنه امكان بر اقيه جفى ارتق غير قابل انكار بر حقيقت صره سنه كچدى .

اوت ، تصديق ايدهرم ، عرف وعادات ارزو ايله امر ايله بردنبره ده كيشه مز ، اك اهميتسز بر تجدد ، زوالى ساعتك قبولى بيله برچوق مناقشاتى ، شديد اعتراضاتى

قافقاسيه ده انتشار ايدن « منلا نصر الدين » نامنده بر مزاج غزته سى واردر . بيلمم شيمدى ينه انتشار ايديورمى ؟ مطبوعاتمذك قادين مسئله سى ايله شدتله اشتغاله باشلامش اولدينى اوزمانلرده بك خوش ومعنيدار بر قاريقاتور يامشيدى . چارشغلى اوچ درت تورك قادينى رسمى بوقادينلر ايلر ايله صيم صيقى اغاچلره باغلى ، ويوزلى اورتيلى طور ييورلر . برقاج شيق بك قارشولرينه كچمشلر آللرنده مختلف جرائد يوميه ورسائل موقوته طودقلىرى خالده قادينلره طوغرى باغرييورلر . قاريقاتورك زيرينه ده شويله بر شى يازلمش : « استانبولده تعالى نسوان مسئله سى » « مطبوعات - قادينلر ! نه دور ييور كز قوشمكز ، ايلرى كيديكز ، برملتك تمدنك درجه سى نسوانك ترقيايله اولچيلور باقى بز سزى فصل تشويق ايديورز . دهابوندن بويوك معاونت اولورمى ؟ »

باب عاليدن كچرايكن بوقاريقاتورى محتوى منلا نصر الدين غزته سنى بر توتونجى دكاننده آصيلمش اولدينى خالده كوردم . قافقاسيا لينك بزم حالمزى بوقادار درين تدقيق ايتمش اولمسنه حيران قالمدم . برده بيم كچى اوقاريقاتورى سيز ايدنلرك يوزينه باقدم . يأس آور بر قيدسزلقدن باشقه بر تاثير مشاهده ايدمه دم .

یقینند کسب اطلاع ایدلمدکجه تاریخ عمومی انسانیتده مهم بر تاریخ تشکیل ایدن « اختلال کبیر » ک روح و فلسفه سی آکلاشیله ماز .

قبل المیلاد (۴۰۱) سنه سی ، بالجه خزائن علمیه ودهائت ادبیه سنی تام و مکمل اوله رق صاقلادینی خالده قوت و مکنت سیاسیه سنی مدافعه ایدمه یه رک اسپارظه لیلره مغلوب اولان آتیه خلقک اتوز مستبد طرفندن اداره ایدلدیکی آوانده کی احوال روحیه بالتشمیل حقیق احوال تاریخیه سنی بر سوفول ، بر اورپید ، بر آریستوفان بزه جلدلره تاریخردن دها بلیغ بر صورنده تصویر ایدیور . تیاترو بزه بر دورک سیاسنی ، انسانلرنی ، اونلرک اطوار و انظارینی ، قوستوملرنی موداسنی ، احوال روحیه سنی ، حیات روزمره سنک طرز جریانی تمامیه انظار مزه عکس ایتدیرر .

ایتالیالی دانت فصل آوروپانک قرون وسطی و حال حاضرده کی دینتی ، یعنی حیات درونیه و معنویه سنی تمثیل ایدرسه برشکسپیرده نظر مزده ینه او آوروپانک ، شوالیه - لریله ، نزاکت و ظرافتیه ، مزاج و مشربیه ، حرص و طمعیه ، انسانلرنک طرز تفکر یله ، حیاته متعلق مطالعات و ملاحظاتیله ، افعالیله ، اووقتلر نشوونما بولان حیات خارجه و مادیه سنی تجسیم و تمثیل ایدر . برهومرک ، اشیک ، بر سوفولک ، بر اورپیدک ، بر آریستوفانک اثری یونان قدیمی نظر مزده یکیدن احیا ایدر .

دانت بزه بر روح کوستیرر ، برشکسپیر ایسه اوروجه بر وجود ویریر .

« هاملهت » ک دیدیکی کی ، کوزل بر قومدی ، بر دورک اخلاق و عاداتک ، مماشاتک آینه سیدر . بزاو آینه نک ایچنده انسانیتک بیوک قطعه ده فطوغرافیسنی کوریرر ؛ بر جمعیتک تمثالنی تماشا ایدرر .

داعی اولدی . فقط مانع لک قوی وچتین اولسی اتی ییقمق وسائلک مفقود اولسی دیمک دکلدر . بزم ارزومز ، تمیز ، استراحتیله هیچ اولماز ایسه منور فکرلی تحصیل کورمش کنجلر مزک بوحقیقتلری بیهوده یه مباحثه ایتمکسزین قبول ایللری واللرندن کلدیکی مرتبه راه تمدنه طوغری - ولو کوچک مقیاسده اولسون - عزم ایله ایلر یلکده دوام ایتلریدر برهمیز عالیه من داخلنده جزئی بر بندل ، معقول بر تجدد کوسترمش اولسه ق ؛ ساخته اور و پامقلدیکی ایله عالمی آلاتمه چالیشه جق یرده ، اور و پ حیات مدنیه سنه یا قلاشقی اوزره جدی خطوه لر آتسه ق احتیاجات زمان بزی سرعتله غایه مقصوده کورتورور .

ج . س

تماشایه دائر

ایکی هفته اول شهزاده دارلبدایعده عزیز دوستن صالح فوآد بک طرفندن « تماشا » یه دائر بر توفه رانس ویریلشدی . بوندن بیر قاچ کون صورکاردارلبدایعده کی اداره سزلکدن ، نظام سزلقدن متأثراً معلمکندن استعفا ایدن صالح فوآد بک توفنه - رانسندن آلدیه ایتدیکمز نوطلری مجموعه مزه نقل ایدیورر :

برملتک حیات سیاسیه سی اوملتک موجودیتک اک سطحی واک ظاهری بر منظره سیدر .

بالجه افعال و اعمالک منبئی اولان حیات داخلیه سنی طامیق ایچون ادبیاتک ، فلسفه سنک ، صنایع نفیسه سنک اعماقنه قدر نفوذ ایتک لازمدر . چونکه ملتک افکارینه ، وابتلا و احتراصنه ، تخیلاتنه اونلر معکس اولور .

ادبیاتک ، برملتک تاریخنه نبیوک منبعلر تشکیل ایتدیکی ، نه قدر یاردم ایتدیکی معلومدر .

قورنه یک اشعاری ، ده قارتک نظریات فلسفیه سی (وسته قالی) معاهده سی زمانک فرانسنز نسلی حقنده بر فکر صحیح و تام آلدیه مزه قیمتلی یاردملر ایدر .

انسیقولوپه دیستلرک ، دالامبرلرک ، دیدرولرک ، وولترلرک ، ژان ژاق روسولرک افکارینه ، اون سکزنجی عصرک مجامع کبارانه و ادبیه سی اولان « سالون » لرینه